

Gamla julminnen.

Meddelade av Villiam Persson Virrestad
Östra Tommarp. Född 1892. Här delvis erhållit uppgifterna
na av Far och Mor.

Det var mycket, som den svenske lantmannen
fordom hade att iakttaga, då julen, årets största och främsta
högtid, stod för dörren. Allt skulle göras i ordning och alla
förberedelser vidtogas. Julgrisen skulle slaktas och vara
i ordning, innan det blev ljus på morgonen. Man steg
då upp vid två- eller tretiden på natten och började slakten.
När den så var slaktad och skäddad, bars den in i stugan
för att rakas och göras i ordning. Därefter lades den ut i ett
rum för att kallna. Så skulle julälet bryggas. Bönderna
torkade då själva sitt malt i ett hus, en s. k. "kyllna."

När så allt var i ordning till julafton och det blev tid att äta kvällsvard, så fick var och en sin tallrik med mat av varjehanda slag. Man åt två gånger, sista gången vid elvafiden då det vankades fisk och gröt. I gröten brukade alltid husmodern lägga en mandel. Betydelsen härav var, att den, som fick mandeln, skulle under det kommande året bliva gift. Under maten brunno två ljus, ett för fadern och ett för modern, vilket betydde att den, som ljuset först brunn med för, skulle komma att dö först.

Även kreaturen skulle veta, att det var jul. Redan vid middagstid brukade man ge dem ett bättre foder, varjämte kårvar utsattes till fåglarnas. Vidare hade man att sätta stäl i dörrarna till ladugården. Sådant ansågs föda för trolldom anda andemakter, som under julnatten voro ute och färdades, åstadkommande allt ont och dåligt. Senare på kvällen, innan kvällsmaten skulle ätas, brukade ävenledes fader och moder tillsammans göra ett besök i ladugården för att efterse, att djuren fått vad man åsyftat att ge

dem, både av vätt och Torst. Med krita eller kol skrev man också ett kors över deras huvuden för att vara riktigt säkra på att de skulle bli ordentligt skyddade för alla häxor och allt det onda, som kunde bringa dem skada. Då man lämnade stall och ladugård, brukade man säga: "God jul, små pollar" eller "God jul, små kossor," vilket allt ansågs bringa tur och lycka åt kreaturen.

Man hade även andra iakttagelser att göra. Under julaftonen brukade man strö halv ut på golvet. Denna sed är mycket gammal, och på den tiden var det ett offer åt årsväxtens gud för att få ett gott årsmål. En gammal sed var, att ungdomen under julnatten brukade ligga i julhalmen de få timmar, man hade att sova, innan jultårens började, vilken alltid var vid fyra- femtiden på morgonen. Alla jordbruksredskap måste ovillkorligen vara inne före klockan tolv på juldagsmiddagen, ty om något kvarglömdes ute under julhelgen, ansågs detta liktydigt med att ägaren därav fick sist inbärget.

Först fick däremot den sin säd bärgad, som kom först hem från julottan. Därför var det ett kappkörande och springande litet varstades, ty ingen ville ligga efter eller vara sist i detta hänseende. Man brukade därför göra varandra små puts, t. ex. att gömma skatklarna o. d.; nån ägaren var inne i kyrkan. En sed var, att man skulle gömma under en av julkakorna till den instundande våren. Då skulle både hästar och körsven ha del av samma kaka för att förköpa att kunna utkärda det många gång nog så åsträngande arbete, som förekommer under våren. Även de man sådde, skulle man ha en bit av kakan i säckäppan för att därigenom erhålla en god skörd av den säd, man sådde ut.

Även väderleken tog man i betraktande under julen. Man skrev nogg upp på ett grapper, huru långt vädret var under de tolv juldagarna. Sådan väderleken var under dessa dagar, skulle den komma att bli under de kommande månaderna på året.